

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (viies koda)

16. veebruar 2017*

Eelotsusetaotlus — ELTL artikkel 267 — Kohtusekretär — Mõiste „liikmesriigi kohus“ — Kohustuslik kohtualluvus — Õigustmõistva funktsiooni täitmine — Sõltumatus — Euroopa Kohtu pädevuse puudumine

Kohtuasjas C-503/15,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Secretario Judicial del Juzgado de Violencia sobre la Mujer Único de Terrassa (naistevastase vägivalda juhtumitega tegeleva Terrassa kohtu kohtusekretär, Hispaania) 17. septembri 2015. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 23. septembril 2015, menetluses

Ramón Margarit Panicello

versus

Pilar Hernández Martínez,

EUROOPA KOHUS (viies koda),

koosseisus: koja president J. L. da Cruz Vilaça, Euroopa Kohtu asepresident A. Tizzano (ettekandja), kohtunikud M. Berger, A. Borg Barthet ja F. Biltgen,

kohtujurist: J. Kokott,

kohtusekretär: ametnik K. Malacek,

arvestades kirjalikus menetluses ja 13. juuli 2016. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- R. Margarit Panicello, esindaja: *abogada* L. Rodríguez Soria,
- Hispaania valitsus, esindajad: M. J. García-Valdecasas Dorrego ja A. Rubio González,
- Euroopa Komisjon, esindajad: J. Baquero Cruz ja D. Roussanov,

olles 15. septembri 2016. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: hispaania.

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb seda, kuidas tõlgendada mõistet „kohus“ ELTL artiklis 267, Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklis 47, nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivis 93/13/EMÜ ebaõigluste tingimuste kohta tarbijalepingutes (EÜT 1993 L 95, lk 29; ELT eriväljaanne 15/02, lk 288) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. mai 2005. aasta direktiivis 2005/29/EÜ, mis käsitleb ettevõtja ja tarbija vaheliste tehingutega seotud ebaausaid kaubandustavasid siseturul ning millega muudetakse nõukogu direktiivi 84/450/EMÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 97/7/EÜ, 98/27/EÜ ja 2002/65/EÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 2006/2004 (ebausate kaubandustavade direktiiv) (ELT 2005, L 149, lk 22).
- 2 Taotlus on esitatud advokaadi Ramón Margarit Panicello ja tema kliendi Pilar Hernández Martínez vahelises kohtuvaidluses maksmata advokaaditasu üle õigusteenuste eest, mida R. Margarit Panicello laste hooldusõigust käsitlevas menetluses P. Hernández Martínezele osutas.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Direktiiv 93/13

- 3 Direktiivi 93/13 artikli 6 lõikes 1 on sätestatud:

„Liikmesriigid sätestavad, et ebaõiglased tingimused lepingus, mille müüja või teenuste osutaja on [...] tarbijaga sõlminud, ei ole [siseriiklikes õigusaktides sätestatud tingimustel] tarbijale siduvad ning [et leping jääb muus osas pooltele siduvaks, kui see saab kehtida ka ilma ebaõigluste tingimusteta].“
[Tsitaati on parandatud Euroopa Kohtus, kuna direktiivi eestikeelne tõlge on ebatäpne.]

- 4 Sama direktiivi artiklis 7 on sätestatud:

„1. Liikmesriigid tagavad, et tarbijate ja konkurentide huvides oleksid olemas piisavad ja tõhusad vahendid, et lõpetada ebaõigluste tingimuste seadmine lepingutes, mis müüjad või teenuste osutajad tarbijatega sõlmivad.

2. Lõikes 1 nimetatud vahendite hulka kuuluvad sätted, mille kohaselt isikud ja organisatsioonid, kellel on liikmesriigi õiguse alusel õigustatud huvi tarbijat kaitsta, võivad kooskõlas siseriikliku õigusega pöörduda kohtute või pädevate haldusasutuste poole, kes otsustavad üldiseks kasutamiseks mõeldud lepingutingimuste ebaõigluse üle ning võivad kohaldada asjakohaseid ja tõhusaid vahendeid, et lõpetada selliste tingimuste jätkuv kasutamine.

[...]“

Direktiiv 2005/29

- 5 Direktiivi 2005/29 artikli 6 lõikes 1 on sätestatud:

„Kaubandustava loetakse eksitavaks, kui see sisaldab valeandmeid ja on seetõttu ebaõige või muul moel, sealhulgas oma üldise esitusviisi tõttu, petab või tõenäoliselt petab keskmist tarbijat ühe või mitme alltoodud punkti osas, isegi kui teave on faktiliselt õige, ning kui see mõlemal juhul paneb või tõenäoliselt paneb keskmise tarbija tegema tehinguotsust, mida ta muidu ei oleks teinud:

[...]

d) hind või hinna arvutamise viis või konkreetse hinnaeelise olemasolu;

[...]“

- 6 Selle direktiivi artikli 11 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Liikmesriigid tagavad piisavad ja tõhusad meetmed ebaausate kaubandustavade vastu võitlemiseks, et tugevdada käesoleva direktiivi sätete järgimist tarbijate huvides.

[...]“

- 7 Kõnealuse direktiivi artiklis 12 on ette nähtud:

„Liikmesriigid annavad kohtutele või haldusasutustele artiklis 11 ette nähtud tsiviil- või haldusmenetlustega seoses volitused:

a) nõuda, et ettevõtja esitaks tõendid kaubandustavaga seotud faktiliste väidete täpsuse kohta, kui selline nõue on konkreetse juhtumi asjaolude põhjal asjakohane ettevõtja ja teiste menetlusosaliste õigustatud huve arvesse võttes;

ja

b) lugeda faktilisi väiteid ebatäpseteks, kui punkti a kohaselt nõutud tõendeid ei ole esitatud või kui kohus või haldusasutus peab neid ebapiisavateks.“

Hispaania õigus

Kohtute seadus

- 8 1. juuli 1985. aasta konstitutsiooniline seadus 6/85 kohtute kohta (Ley Orgánica 6/1985 del Poder Judicial; BOE nr 157, 2.7.1985, lk 20632), mida on muudetud 23. detsembri 2003. aasta konstitutsioonilise seadusega 19/2003 (Ley Orgánica 19/2003; BOE nr 309, 26.12.2003, lk 46025) (edaspidi „kohtute seadus“), määratleb Secretario Judicial (kohtusekretär) õigusliku seisundi ja ülesanded; 21. juulil 2015 vastu võetud konstitutsioonilise seadusega 7/2015 (Ley Orgánica 7/2015; BOE nr 174, 22.7.2015, lk 61593) sai kohtusekretäride ametinimetuseks „*Letrado de la administración de la justicia*“.
- 9 Kohtute seaduse artiklis 440 on ette nähtud, et Secretarios Judiciales (kohtusekretärid) „on ühtsesse ja üleriigilisse kõrgemate õigusametnike korpusesse kuuluvad avalikud teenistujad, kes on õigusemõistmise teenistuses ning tegutsevad justiitsministeeriumi haldusalas, täites oma ülesandeid ametivõimu nimel [...]“.

10 Kohtute seaduse artikli 446 lõikes 1, mis reguleerib hääletusest hoidumise ja taandamise aluseid, on sätestatud, et Secretarios Judiciales (kohtusekretärid) „peavad hääletamisest hoiduma samadel juhtudel kui kohtunikud, ning kui nad seda ei tee, võib nad taandada“.

11 Kohtute seaduse artikli 452 lõikes 1 on kohtusekretäride volitused määratletud järgmiselt:

„Secretarios Judiciales järgivad oma ametiülesannete täitmisel alati seaduslikkuse ja erapooletuse põhimõtteid, tegutsevad kohtulike tõestamistoimingute tegemisel iseseisvalt ja sõltumatult ning peavad kõigi neile käesoleva seadusega, sellega seotud menetlusnormidega ning neid puudutavate konstitutsiooniliste seadustega pandud ülesannete täitmisel juhinduma ametialaselt kõrgemalseisva juhiga ühtse tegevuse ja alluvuse põhimõtetest. Ilma et see piiraks artikli 451 lõikes 3 sätestatud, ei saa Secretarios Judicialeste ülesandeid delegeerida ning nende teostamiseks ei saa anda edasivolitust.“

12 Kohtute seaduse artiklis 465 on sätestatud:

„Secretarios de Gobierno pädevusse kuulub:

[...]

6. Secretarios Judicialestele juhtnõrde andmine nende vastavas tööpiirkonnas [...].

[...]

8. Secretarios Judicialestele ringkirjade koostamine ja ametialaste juhtnõrde andmine nende vastavas tööpiirkonnas [...]. Nende pädevusse ei kuulu [...] konkreetsete juhtnõrde andmine seoses konkreetsete kohtuasjadega, mille raames Secretario Judicial tegutseb tõestajana või teostab menetluse korraldamise ja juhtimise pädevust.“

13 Kohtute seaduse artikkel 467 on sõnastatud järgmiselt:

„Secretario de Gobierno otseses alluvuses tegutsev Secretario Coordinador [...]:

1. Annab oma tööpiirkonnas Secretarios Judicialestele juhtnõore neile usaldatud ülesannete nõuetekohaseks täitmiseks.

2. Kontrollib Secretario de Gobierno – kellele ta allub – väljastatud ringkirjade ja juhtnõrde nõuetekohast järgimist.“

Kuninga dekreet 1608/2005

14 Kuninga 30. detsembri 2005. aasta dekreet 1608/2005, millega kiidetakse heaks kohtusekretäride korpust käsitlev määrus (Real Decreto 1608/2005 por el que se aprueba el Reglamento Orgánico del Cuerpo de Secretarios Judiciales; *BOE* nr 17, 20.1.2006, lk 2527), reguleerib samuti Secretarios Judicialeste (kohtusekretärid) õiguslikku seisundit.

15 Kuninga dekreediga artikli 3 lõigetes 2 ja 3 on sätestatud:

„2) [Secretarios Judiciales] järgivad kohtulike tõestamistoimingute tegemisel iseseisvuse ja sõltumatuse põhimõtteid.

3) Juhinduvad kohtukantslei juhtimisel ja eelmises punktis nimetatud ülesannete täitmisel, mis neile on pandud kohtuid puudutava konstitutsioonilise seadusega ja käesoleva dekreediga, ametialaselt kõrgemalseisva juhiga ühtse tegevuse ja alluvuse põhimõtetest.“

16 Kuninga dekree di artiklis 16 on sätestatud:

„Secretarios de Gobierno pädevusse kuulub nende tegevusvaldkonnas:

[...]

g) Secretarios Judicialestele juhtnõõride andmine nende vastavas tööpiirkonnas [...]

h) Secretarios Judicialestele ringkirjade koostamine ja ametialaste juhtnõõride andmine nende vastavas tööpiirkonnas [...]. Nende pädevusse ei kuulu [...] konkreetsete juhtnõõride andmine seoses konkreetsete kohtuasjadega, mille raames Secretario Judicial tegutseb tõestajana või teostab menetluse korraldamise ja juhtimise pädevust.

[...]“

Tsiviilkohtumenetluse seadustik

17 Maksmata esindajatasu nõudeid reguleerib 7. jaanuari 2000. aasta tsiviilkohtumenetluse seadustik 1/2000 (Ley 1/2000 de Enjuiciamiento Civil; BOE nr 7, 8.1.2000, lk 575; edaspidi „tsiviilkohtumenetluse seadustik“). 3. novembri 2009. aasta seadusega 13/2009 menetlusõiguse reformi kohta uut tüüpi kohtukantselei loomiseks (Ley 13/2009 de reforma de la legislación procesal para la implantación de la nueva Oficina judicial; BOE nr 266, 4.11.2009, lk 92103), mis jõustus 4. mail 2010, anti niisuguse nõude läbivaatamine Secretario Judiciali (kohtusekretär) ainupädevusse.

18 Täpsemalt on tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 34, mis käsitleb „esindajatasu arveid“, lõigetes 1 ja 2 ette nähtud:

„1. Kui esindaja peab tasumisega viivitavalt esindatavalt sisse nõudma võlgnetavad summad kohtuasjaga seotud tasude ja kulude eest, võib ta esitada oma asukohajärgsele Secretario Judiciaale üksikasjaliku ja põhjendatud arve, märkides, et selles arves esitatud ja nõutud summad tuleb talle maksta ja need on endiselt maksmata [...].

2. Arve saamisel nõuab Secretario Judicial esindatavalt, et ta tasuks nimetatud summa ning täitekulud, või vaidlustaks arve kümne päeva jooksul. Kui esindatav arvet ei maksa ega sellele vastu ei vaidle, siis see summa arestitakse.

Kui esindatav vaidleb arvele selle tähtaja jooksul vastu, hindab Secretario Judicial arvet, menetlustoiminguid ja esitatud dokumente ning teeb kümne päeva jooksul põhistatud otsuse, milles määrab summa, mis tuleb esindajale maksta. Kui makset ei tehta viie päeva jooksul pärast otsuse teatavakstegemist, siis see summa arestitakse.

Elmises lõigus viidatud otsust ei ole võimalik edasi kaevata, kuid see ei mõjuta mitte mingil määral kohtuotsust, mis võidakse hilisemas tavamenetluses teha.“

19 Tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklis 35 „Advokaaditasu“ on sätestatud:

„1. Advokaadid võivad nõuda oma kliendilt tasu maksmist, mida neil on kohtuasjaga seoses õigus saada, esitades üksikasjaliku arve ja märkides sõnaselgelt, et see tasu tuleb talle maksta ja on endiselt maksmata.

2. Sellekohase taotluse saamisel nõuab Secretario Judicial võlgnikult, et ta tasuks nimetatud summa ning täitekulud, või vaidlustaks arve kümne päeva jooksul. Kui esindatav arvet ei maksa ega sellele vastu ei vaidle, siis see summa arestitakse.

Kui võlgnik vaidleb advokaaditasule selle tähtaja jooksul vastu põhjusel, et see ei kuulu tasumisele, kohaldatakse artikli 34 lõike 2 teise ja kolmanda lõigu sätteid.

Kui advokaaditasule vaieldakse vastu põhjusel, et see on ülemäära suur, toimub eelnevalt selle tasu kohandamine kooskõlas artiklis 241 ja järgmistes artiklites sätestatule, välja arvatud juhul, kui advokaat tõendab eelarvet, mille vaidlustaja on eelnevalt kirjalikult heaks kiitnud, ja kui tehakse põhistatud otsus, milles määratakse kindlaks maksmisele kuuluv summa. Kui makset ei tehta viie päeva jooksul pärast otsuse teatavakstegemist, siis see summa arestitakse.

Nimetatud otsust ei ole võimalik edasi kaevata, kuid see ei mõjuta mitte mingil määral kohtuotsust, mis võidakse hilisemas tavamenetluses teha.

3. Kui võlgnik ei vaidle advokaaditasule selleks määratud tähtaja jooksul vastu, sundtäidetakse arve sellel esitatud summas, millele lisanduvad täitekulud.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 20 Eelotsusetaotlusest ilmneb, et P. Hernández Martínez kasutas oma laste hooldusõigust puudutavas menetluses, mis toimub alates 2013. aastast kohtus Juzgado de Violencia sobre la Mujer Único de Terrassa (naistevastase vägivalda juhtumitega tegelev Terrassa kohus, Hispaania), enda kaitse tagamiseks advokaat R. Margarit Panicello teenuseid.
- 21 R. Margarit Panicello esitas 27. juulil 2015 sellele kohtule P. Hernández Martínezi vastu nõude advokaaditasu maksmiseks summas 1 095,90 eurot.
- 22 Secretario Judicial del Juzgado de Violencia sobre la Mujer Único de Terrassa (naistevastase vägivalda juhtumitega tegeleva Terrassa kohtu kohtusekretär), kelle pädevusse selle nõude lahendamine vastavalt tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklile 35 kuulub, märkis küll, et ei ilmne, et R. Margarit Panicello oleks enne lepingu sõlmimist P. Hernández Martínezi oma teenuste ligikaudsest hinnast teavitanud, kuid tõdes sellegipoolest, et ühest küljest ei võimalda tema järgitav menetlus tal omal algatusel kontrollida, kas advokaadi ja kliendi vahel sõlmitud lepingus on ebaõiglasi tingimusi või kas teenusepakkuja kaubandustavad on oma teenuste ligikaudse hinna eelneval teatavakstegemisel ebaausad, ja teisest küljest piirab see menetlus kostjaks oleva kliendi võimalust esitada sissenõutava summa vaidlustamiseks muid tõendeid kui nõuet põhjendavad dokumendid või ekspertiisid.
- 23 Nii on Secretario Judicial del Juzgado de Violencia sobre la Mujer Único de Terrassa (naistevastase vägivalda juhtumitega tegeleva Terrassa kohtu kohtusekretär) tekkinud küsimus, kas see menetlus on kooskõlas direktiividega 93/13 ja 2005/29. Tal kahtleb ka selle menetluse kooskõlas harta artikliga 47, kuna maksmata esindajatasu nõude lahendamiseks kohtutäituri poolt tehtavat põhistatud otsust ei saa juhul, kui võlgnik ei maksa nõutud summat vabatahtlikult ja sellele vastu vaidleb, kohtulikult edasi kaevata, vaid see võimaldab advokaadil kohe nõuda määratud summa arestimist.
- 24 Selleks et teha kindlaks, kas tal on pädevus Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse esitamiseks, tõstatab Secretario Judicial del Juzgado de Violencia sobre la Mujer Único de Terrassa (naistevastase vägivalda juhtumitega tegeleva Terrassa kohtu kohtusekretär) eelkirjeldatud kontekstis veel sissejuhatava küsimuse, kas teda saab pidada „kohtuks“ ELTL artikli 267 tähenduses, võttes arvesse, et riigisisese õiguses on ta tulenevalt kohtute seaduse artiklist 440 üksnes justiitsministeeriumi haldusalas tegutsev ametnik õigusemõistmise teenistuses, ja menetlused, mille raames ta oma ülesandeid täidab, on Hispaania kohtute otsustega liigitatud halduslikeks, mitte kohtulikeks, nagu nähtub Tribunal de Conflictos de Jurisdicción (kohtualluvuse konfliktide küsimusi lahendav kohus, Hispaania) 28. septembri 2011. aasta kohtuotsusest 4/2011, milles käsitleti maksmata esindajatasu nõuet, Tribunal Constitucionali (konstitutsioonikohus, Hispaania) 9. septembri 2013. aasta kohtumäärusest nr 163/2013

ja 17. märtsi 2016. aasta kohtuotsusest nr 58/2016, milles käsitleti 13. juuli 1998. aasta seadust 29/1998 halduskohtumenetluse kohta (Ley 29/1998 reguladora de la Jurisdicción Contencioso-administrativa; BOE nr 167, 14.7.1998, lk 23516).

25 Neil asjaoludel otsustas Secretario Judicial del Juzgado de Violencia sobre la Mujer Único de Terrassa (naistevastase vägivalda juhtumitega tegeleva Terrassa kohtu kohtusekretär) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas [tsiviilkohtumenetluse seadustiku] artiklid 34 ja 35 ning artikli 207 lõiked 2–4, mis reguleerivad maksmata esindajatasu nõuete menetlust, on vastuolus [harta] artikliga 47, kuna need välistavad kohtuliku kontrolli võimaluse?

Jaatava vastuse korral: kas Secretario Judicial [(kohtusekretär)] on [tsiviilkohtumenetluse seadustiku] artiklites 34 ja 35 sätestatud menetluse raames „kohus“ ELTL artikli 267 tähenduses?

2. Kas [tsiviilkohtumenetluse seadustiku] artiklid 34 ja 35, mis keelavad omal algatusel kontrollida, kas advokaadi ja sellise füüsilise isiku vahel, kes tegutseb eesmärkidel, mis ei ole seotud tema kaubandus-, majandus- ega kutsetegevusega, sõlmitud lepingud sisaldavad ebaõiglasi tingimusi või ebaausaid kaubandustavasid, on vastuolus direktiivi 93/13 artikli 6 lõikega 1 ja artikli 7 lõikega 2 ning direktiivi 2005/29 artikli 6 lõike 1 punktiga d ja artiklitega 11 ja 12?

3. Kas [tsiviilkohtumenetluse seadustiku] artiklid 34 ja 35 on vastuolus direktiivi 93/13 artikli 6 lõikega 1, artikli 7 lõikega 2 ning direktiivi 93/13 lisa punkti 1 alapunktiga q, kuna need ei võimalda maksmata esindajatasu nõuete haldusmenetluses esitada tõendeid, et küsimust lahendada?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

26 Nii nagu esimeses küsimuses taotletud, tuleb sissejuhatuseks kontrollida, kas Secretario Judicial (kohtusekretär) on „kohus“ ELTL artikli 267 tähenduses ja kas tal on sellest tulenevalt pädevus eelotsusetaotlusega Euroopa Kohtusse pöördumiseks.

27 Siinkohal olgu meenutatud, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale võtab Euroopa Kohus selle hindamisel, kas eelotsusetaotluse esitanud organ on „kohus“ ELTL artikli 267 tähenduses – mis on üksnes liidu õiguse valdkonda kuuluv küsimus –, arvesse järgmisi asjaolusid nende kogumis: organi õiguslik alus, alalisus, talle allumise kohustuslikkus, menetluse võistlevus, õigusnormide kohaldamine organi poolt ning tema sõltumatus (vt eelkõige kohtuotsused, 17.7.2014, Torresi, C-58/13 ja C-59/13, EU:C:2014:2088, punkt 17, ja 6.10.2015, Consorci Sanitari del Maresme, C-203/14, EU:C:2015:664, punkt 17).

28 Selleks, et teha kindlaks, kas liikmesriigi organit, kellele seadus annab erinevat laadi ülesanded, tuleb pidada „kohtuks“ ELTL artikli 267 tähenduses, on lisaks vaja uurida, mis laadi – kas halduslikke või kohtulikke – konkreetseid ülesandeid ta täidab selles õiguslikus kontekstis, milles ta Euroopa Kohtu poole pöördub, et kontrollida, kas selles organist on kohtuasi pooleli ja kas see organ peab jõudma menetluses lahendini, millel on kohtuotsuse jõud (vt selle kohta kohtuotsus, 17.7.2014, Torresi, C-58/13 ja C-59/13, EU:C:2014:2088, punkt 19 ja seal viidatud kohtupraktika).

29 Põhikohtuasja puhul selgub Euroopa Kohtu käsutuses olevast toimikust, et Secretario Judicial (kohtusekretär) on kohtute seaduse artikli 440 kohaselt ühtsesse ja üleriigilisse kõrgemate õigusametnike korpusesse kuuluv avalik teenistuja, kes on õigusemõistmise teenistuses ning tegutseb justiitsministeeriumi haldusalas.

- 30 Seadusega 13/2009 läbiviidud reformiga andis Hispaania seadusandja Secretario Judicialele (kohtusekretär) ainupädevuse selliste maksmata esindajatasu nõuete lahendamiseks, nagu on vaidluse all põhikohtuasjas ning mida reguleerivad tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklid 34 ja 35 ning mille eesmärk on tagada esindajatele ja advokaatidele teatavate spetsiifiliste tasude võlgnevuse tunnustamine ja nende kohest sissenõudmist võimaldava täitedokumendi väljastamine, kui need esindajad ja advokaadid esitavad dokumendid, mis ilmselgelt tõendavad maksmata esindajatasude põhjendatust ja summat.
- 31 Käesoleval juhul tuleb esiteks seoses eelotsusetaotluse esitanud organile allumise „kohustuslikkusega“ tõdeda, et põhimõtteliselt seda käesoleval juhul ei esine, sest Secretario Judicialele (kohtusekretär) tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklitega 34 ja 35 antud pädevus esindajatasu nõuete lahendamiseks on puhtalt kõrvaline ja valikuline. Esindaja või advokaat võib niisuguse nõude esitada üksnes niisuguste summade nõudmiseks, mis on seotud juba lõppenud põhimenetlusega, milles ta oma klienti esindas. Lisaks ei ole niisuguste tasude sissenõudmise puhul mingit õiguslikku ega faktilist kohustust kõnealuse nõude esitamiseks, vaid valida on selle nõude ning kohtuliku tuvastus- või maksekäsumenetluse vahel.
- 32 Tõsi küll, Euroopa Kohus on teatavatel tingimustel lahendanud eelotsuseküsimusi, mille talle on esitanud organid, kelle pädevus oli küll valikuline, kuid ei sõltunud siiski poolte kokkuleppest ja kelle otsused olid pooltele siduvad, nagu see on ka Secretario Judiciali (kohtusekretär) puhul maksmata esindajatasude nõuete korral (vt kohtumäärus, 13.2.2014, Merck Canada, C-555/13, EU:C:2014:92, punkt 18 ja seal viidatud kohtupraktika; kohtuotsused, 12.6.2014, Ascendi Beiras Litoral e Alta, Auto Estradas das Beiras Litoral e Alta, C-377/13, EU:C:2014:1754, punkt 28, ja 6.10.2015, Consorci Sanitari del Maresme, C-203/14, EU:C:2015:664, punkt 23).
- 33 Sellegipoolest on selge, et need eelotsusetaotluse esitanud organid, keda Euroopa Kohus luges „kohtuks“ ELTL artikli 267 tähenduses, täitsid vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktis 28 mainitud tingimusele oma ülesandeid menetlustes, mis olid täielikult õigustmõistvat laadi.
- 34 Nii ei ole see aga põhikohtuasjas vaidluse all oleva maksmata esindajatasu nõude puhul, kuna tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 34 lõike 2 ja artikli 35 lõike 2 kohaselt paikneb see menetlus riigisisese kohtusüsteemi äärealal. Nimelt ühest küljest ei loeta niisuguse nõude menetlust pooleliolevaks kohtuasjaks, mis takistaks eraldiseisvat pöördumist üldkohtusse tuvastus- või maksekäsumenetluse algatamiseks, ja sellele ei saa tugineda kui niisuguses kohtus samal ajal või hiljem esitatavate väidete vastuvõetamatuse alusele, ja teiseks on niisuguse nõude lahendamiseks tehtav põhistatud otsus haldusotsus, sest kuigi see on lõplik ja kohe sundtäidetav, ei ole sellel kohtuotsuse tunnuseid, sealhulgas jõustunud kohtuotsuse seadusjõudu (vt analoogia alusel kohtuotsus, 19.12.2012, Epitropos tou Elegktikou Synedriou, C-363/11, EU:C:2012:825, punktid 27 ja 28).
- 35 Neist kaalutlustest tuleneb, et niisugune maksmata esindajatasu nõue, nagu on vaidluse all põhikohtuasjas, lahendatakse halduslikku laadi menetluses, mille puhul ei saa asuda seisukohale, et Secretario Judicial (kohtusekretär) täidab õigustmõistvat ülesannet, nagu seda märkis ka eelotsusetaotluse esitanud organ oma kolmandas küsimuses ja järeldas Tribunal Constitucional (konstitutsioonikohus) oma 17. märtsi 2016. aasta otsuses 58/2016.
- 36 Selles kontekstis tuleb lisaks märkida, et Secretario Judicial (kohtusekretär) ei vasta ka käesoleva kohtuotsuse punktis 27 mainitud sõltumatuse nõudele.
- 37 Sellega seoses tuleb meelde tuletada, et eelotsusetaotluse esitanud organi sõltumatuse nõudel on kaks aspekti. Esimene, väline aspekt eeldab, et asjaomane instants täidab oma ülesandeid täiesti iseseisvalt, ilma mis tahes hierarhilise või alluvussuhteta ja saamata kelleltki korraldusi või juhiseid (vt kohtuotsused, 17.7.2014, Torresi, C-58/13 ja C-59/13, EU:C:2014:2088, punkt 22 ja 6.10.2015, Consorci Sanitari del Maresme, C-203/14, EU:C:2015:664, punkt 19), ning on seega kaitstud väljastpoolt tuleva sekkumise või surve eest, mis võiks ohtu seada selle liikmete poolt neile lahendada

antud vaidlustes otsuse tegemise sõltumatuse (kohtuotsused, 19.9.2006, Wilson, C-506/04, EU:C:2006:587, punkt 51, 9.10.2014, TDC, C-222/13, EU:C:2014:2265, punkt 30, 6.10.2015, Consorci Sanitari del Maresme, C-203/14, EU:C:2015:664, punkt 19).

- 38 Teine, sisemine aspekt on seotud erapooletuse mõistega ja selle eesmärk on võrdse distantsi säilitamine menetlusosaliste ja nende vastavate huvide vahel menetluse eset arvestades. See aspekt eeldab objektiivsust ja huvi puudumist seoses vaidluse tulemusega, välja arvatud õigusnormide range kohaldamine (vt eelkõige kohtuotsused, 19.9.2006, Wilson, C-506/04, EU:C:2006:587, punkt 52; 9.10.2014, TDC, C-222/13, EU:C:2014:2265, punkt 31, 6.10.2015, Consorci Sanitari del Maresme, C-203/14, EU:C:2015:664, punkt 20).
- 39 Käesoleval juhul peab küll paika, et maksmata esindajatasu nõuete läbivaatamisel vastab Secretario Judicial (kohtusekretär) sõltumatuse nõudele sisemisest aspektist hinnatuna, kuivõrd ta täidab oma ülesandeid menetlusosalisi ja nende vaidluse esemesse puutuvaid huve arvestades täiesti objektiivselt ja erapooletult.
- 40 Sellegipoolest peab samapalju paika ka see, et kõnealuste nõuete läbivaatamisel ei vasta Secretario Judicial (kohtusekretär) sõltumatuse nõudele välisest aspektist hinnatuna, kuivõrd see eeldab hierarhilise või alluvussuhte puudumist üksustega, kes saavad talle anda korraldusi või juhtnõore.
- 41 Hispaania valitsus tõi oma kirjalikes ja suulistes seisukohtades nimelt välja, et nii kohtute seaduse artikli 452 lõikest 1, artikli 465 lõigetest 6 ja 8 ning artiklist 467 ja kuninga dekreedid 1608/2005 artiklist 3 ja artikli 16 punktist h tuleneb, et Secretario Judicial saab kõigi oma ülesannete täitmisel juhtnõore oma ülemuselt, välja arvatud juhul, kui ta täidab kohtulikku tõestamispädevust ehk aktide ja menetlusdokumentide kinnitamisel ning menetluslikke tagajärgi omavate faktide tõestamisel või menetlust korraldavate aktide koostamisel ja menetluse juhtimisel. Ka Euroopa Kohtu käsutuses olevast toimikust ilmneb, et Hispaania kehtiva õiguse kohaselt peab Secretario Judicial (kohtusekretär) põhikohtuasjas vaidluse all oleva maksmata esindajatasu nõude läbivaatamisel juhinduma ametialaselt kõrgemalseisva juhiga ühtse tegevuse ja alluvuse põhimõtetest.
- 42 Kõigist eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et põhikohtuasjas vaidluse all oleva maksmata esindajatasu nõude läbivaatamisel ei kujuta Secretario Judicial (kohtusekretär) endast „kohut“ ELTL artikli 267 tähenduses, ning siinjuures ei ole vaja kontrollida, kas selle organi puhul on täidetud teised kohtu tunnuste esinemist hinnata võimaldavad kriteeriumid, mis on loetletud käesoleva kohtuotsuse punktis 27. Secretario Judicialil (kohtusekretär) puudub järelikult Euroopa Kohtult eelotsuse taotlemise pädevus. Seda, kas esindaja või advokaadi ja kliendi vahel sõlmitud lepingu tingimus on ebaõiglane, peab niisiis – vajaduse korral omaalgatuslikult – hindama võlgnetava summa arestimismääruse tegemiseks pädev täitekohtunik (vt selle kohta kohtuotsused, 1.10.2015, ERSTE Bank Hungary, C-32/14, EU:C:2015:637, punkt 59, ja 18.2.2016, Finanmadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98, punkt 55), kes peab vajaduse korral Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse esitama.
- 43 Seetõttu tuleb tõdeda, et Euroopa Kohtu pädevusse ei kuulu Secretario Judicial del Juzgado de Violencia sobre la Mujer Único de Terrassa (naistevastase vägivalda juhtumitega tegeleva Terrassa kohtu kohtusekretär) esitatud eelotsusetaotluse lahendamine.

Kohtukulud

- 44 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud organis pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse nimetatud organ. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamise seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (viies koda) otsustab:

Euroopa Kohtu pädevusse ei kuulu Secretario Judicial del Juzgado de Violencia sobre la Mujer Único de Terrassa (naistevastase vägivalda juhtumitega tegeleva Terrassa kohtu kohtusekretär, Hispaania) esitatud küsimustele vastamine.

Allkirjad